

Handboek NVT

Leeswijzer Taalleesland
Nederlands voor het basisonderwijs
op Aruba (klas 3-klas 6)

Leerjaar 5

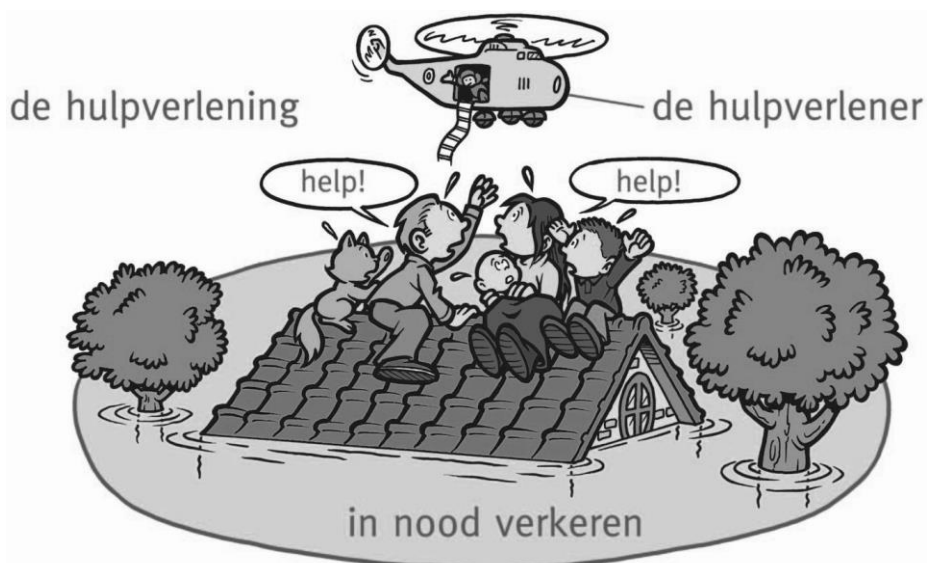
Thema 4

Kan er iemand helpen?

Werkboek 4

Woordenschat

- de assistentie:** *Assistentie* is hulp bij werk, bijvoorbeeld: dit werk kan ik niet alleen, ik vraag *assistentie*.
- bijstaan:** Iemand *bijstaan* is iemand helpen en steunen.
- hulp verlenen:** Als je *hulp verleent*, dan help je iemand, bijvoorbeeld: de brandweerman helpt jou om uit het huis te komen. Hij *verleent hulp*.
- de hulpverlener:** Een *hulpverlener* helpt mensen die problemen hebben. Dat is zijn of haar werk, bijvoorbeeld: een brandweerman is een *hulpverlener*.
- de hulpverlening:** *Hulpverlening* is mensen helpen die problemen hebben, bijvoorbeeld: brandweermannen en ambulancepersoneel werken in *de hulpverlening*.
- in nood verkeren:** Als je *in nood verkeert*, ben je in grote problemen of in groot gevaar, bijvoorbeeld: je huis staat in brand en je bent nog in dat huis.

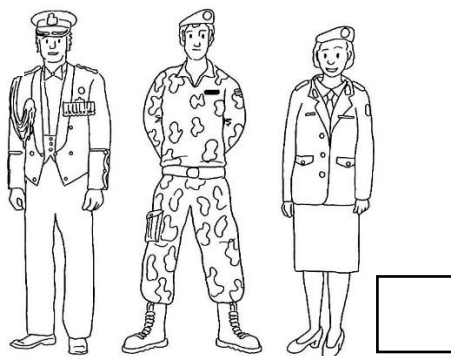

Woordenschat

1

Lees de zinnen.

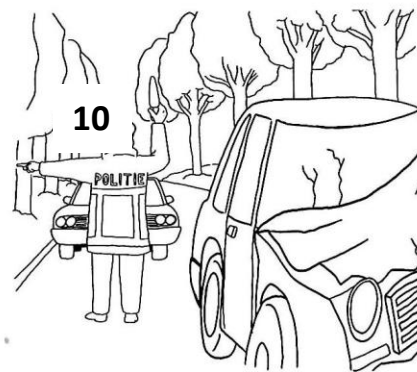
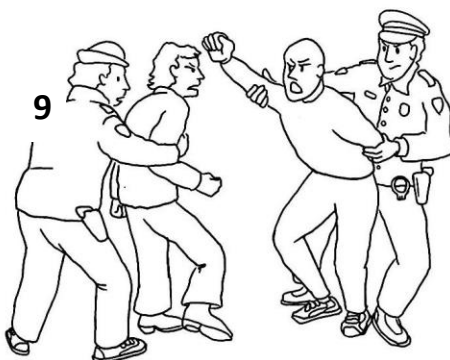
Vul daarna het goede cijfer in bij de tekeningen.

- 1 Soms heeft iemand van de brandweer een zuurstofmasker op.
- 2 Snel wordt er een band verwisseld door iemand van de wegwacht.
- 3 Twee burens hebben ruzie en de politie probeert het op te lossen.
- 4 Het Rode Kruis verleende assistentie bij het wegdragen van flauwgevallen mensen.
- 5 De brandweer helpt de poes uit de boom.
- 6 Vorig jaar hielp het leger bij een enorme overstroming.
- 7 De wegwacht heeft een gele auto met allerlei gereedschappen.
- 8 In het leger dragen ze verschillende uniformen.
- 9 De politie regelt vaak het verkeer bij een ongeluk.
- 10 De politie heeft altijd een knuppel, een pistool en handboeien bij zich.
- 11 Bij verdriet staan goede vrienden elkaar bij.
- 12 Soms sleept de wegwacht een auto weg.

1**2****3****4**

Woordenschat

1.2

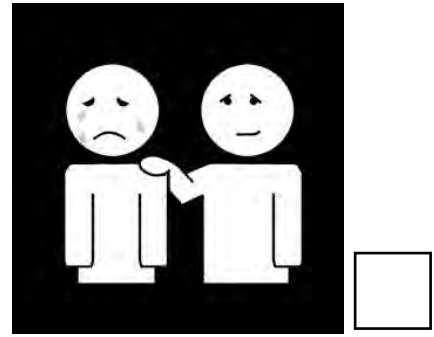

11

12

2

Schrijf met een paar woorden op waar de drie alinea's over gaan.

De wegwacht

Three horizontal lines for writing, preceded by a large left-pointing arrow.

Woordenschat

3 Zet een lijn tussen de zin en het woord. De eerste is al voorgedaan.

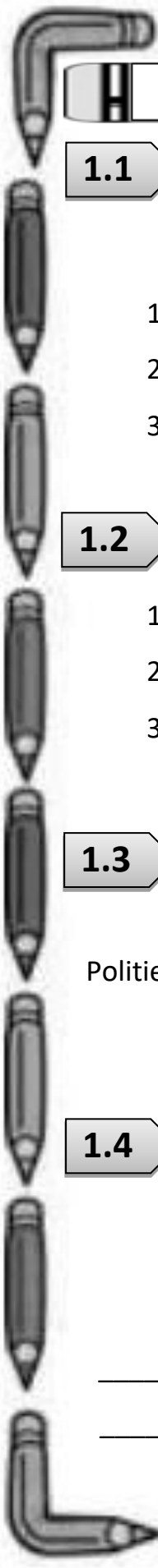
de hulpverlening	in grote problemen zijn
bijstaan	iemand die mensen helpt die problemen hebben
in nood verkeren	hulp bij werk
de assistentie	mensen helpen die problemen hebben
de hulpverlener	iemand helpen en steunen

Woordenschat

- het uniform:** Een groep mensen die een uniform draagt, heeft allemaal dezelfde kleren aan. Iedereen kan dan zien dat ze bij de groep horen, bijvoorbeeld op scholen of bij de Mc Donalds.
- de werkkleding:** Werkkleding is kleding die je draagt tijdens je werk om jezelf te beschermen.
- herkennen:** Als je iemand herkent, zie je hem en weet je wie hij is.
- beschermen:** Iemand beschermen is: ervoor zorgen dat hij veilig is.

Leesbegrip

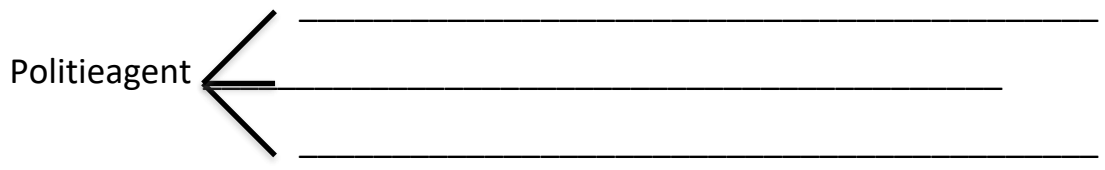
1.1 Lees de tekst 'De politieagent' op bladzijde 55 van het Taalleesboek. Je kunt de tekst in drie alinea's verdelen. Schrijf de regelnummers op.

- 1 Alinea 1 van regel _____ tot en met regel _____
- 2 Alinea 2 van regel _____ tot en met regel _____
- 3 Alinea 3 van regel _____ tot en met regel _____

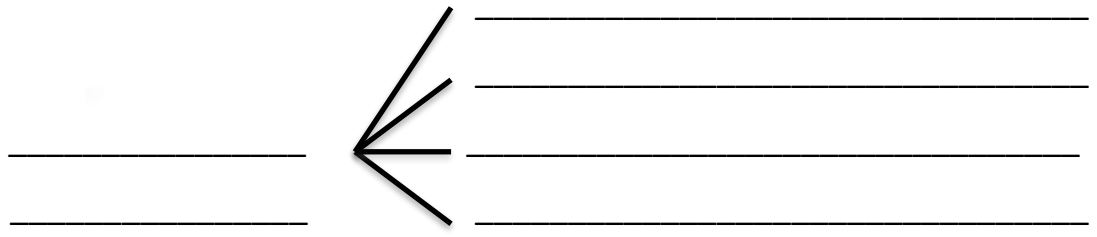
1.2 Wat is het onderwerp van elke alinea?

- 1 Alinea 1 gaat over _____.
- 2 Alinea 2 gaat over _____.
- 3 Alinea 3 gaat over _____.

1.3 Vul het schema in.

1.4 Maak nu zelf een schema van: **Het werk van de agent.**

Leesbegrip
2.1

Lees.

De beveiliging

Iemand die bij de beveiliging werkt, moet ervoor zorgen dat de mensen zich veilig voelen. Hij of zij moet bijvoorbeeld opletten of er niemand iets steelt of kapotmaakt, of mensen lastigvalt. De beveiliging werkt vaak ook 's nachts om gebouwen te bewaken. Dan lopen ze rond of kijken op een beeldscherm. Als er toch een dief inbreekt, gaat het alarm en waarschuwt de beveiliging de politie.

Als je bij de beveiliging werkt, draag je een uniform. Dan kan iedereen goed zien dat een gebouw bewaakt wordt.

Je kunt de tekst in drie alinea's verdelen.

Schrijf de regelnummers op. Schrijf erachter waar de alinea over gaat.

- 1 Alinea 1 van regel _____ tot en met regel _____ gaat over

_____.

- 2 Alinea 2 van regel _____ tot en met regel _____ gaat over

_____.

- 3 Alinea 3 van regel _____ tot en met regel _____ gaat over

_____.

Leesbegrip

2.2 Maak een schema van de hele tekst.

_____

_____

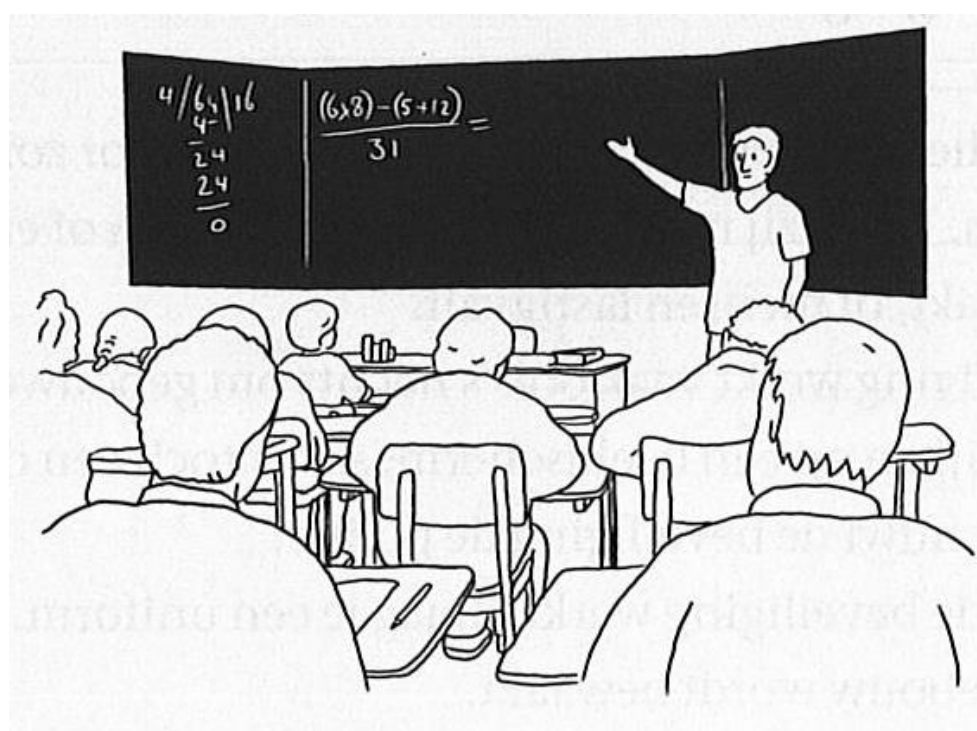
_____

3 Bedenk eens een schema met drie deelonderwerpen bij je meneer of juffrouw.

_____

_____

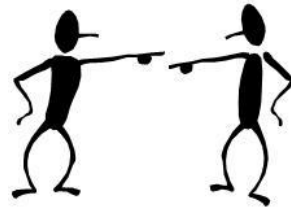
_____

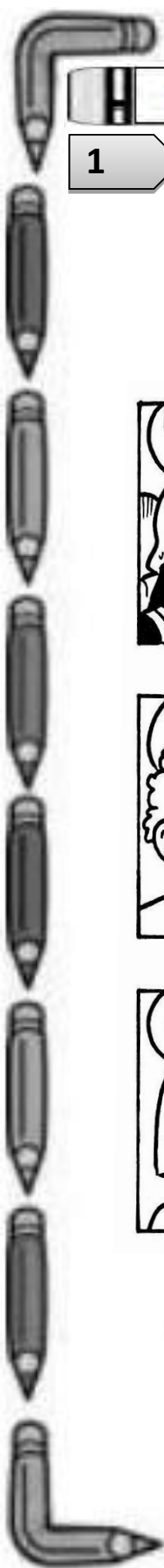
verantwoordelijk:

Als je ergens verantwoordelijk voor bent, moet jij ervoor zorgen dat het gebeurt. Als het fout gaat, krijg jij de schuld.

medeverantwoordelijk: Als je medeverantwoordelijk bent, ben je samen met iemand anders verantwoordelijk.

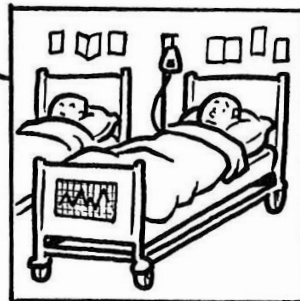
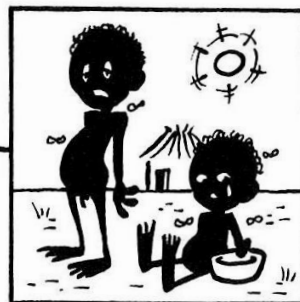
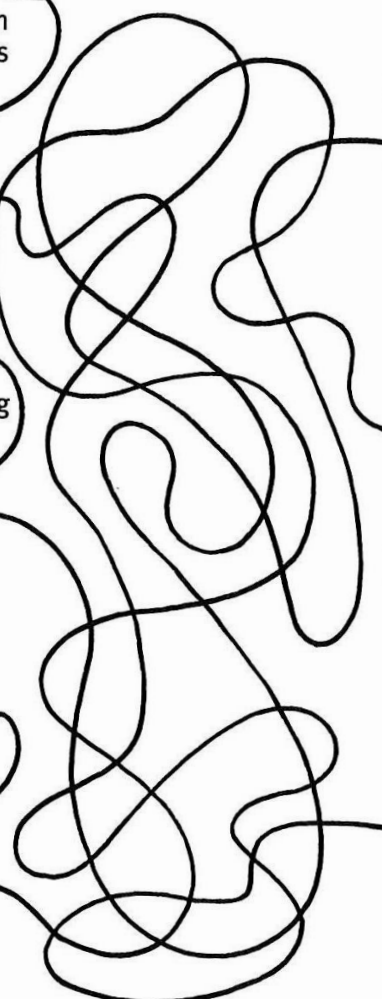

Woordenschat

1

1 Wie helpt wie?
Volg de lijnen met een potlood.
Gebruik voor elke lijn een andere kleur.

2 Wie zou jij het liefste willen helpen?

- mensen in een brandend huis
- zieke mensen
- kinderen in arme landen
- zwervers op straat
- oudere mensen
- anders, namelijk _____

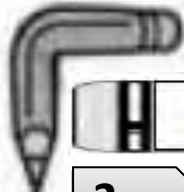

3 Waarom wil je die mensen helpen? Leg dat uit in twee zinnen.

Woordenschat**2**

Meester Tom is even de klas uit. De leerlingen van de zesde klas beginnen door elkaar heen te schreeuwen. Kijk maar.

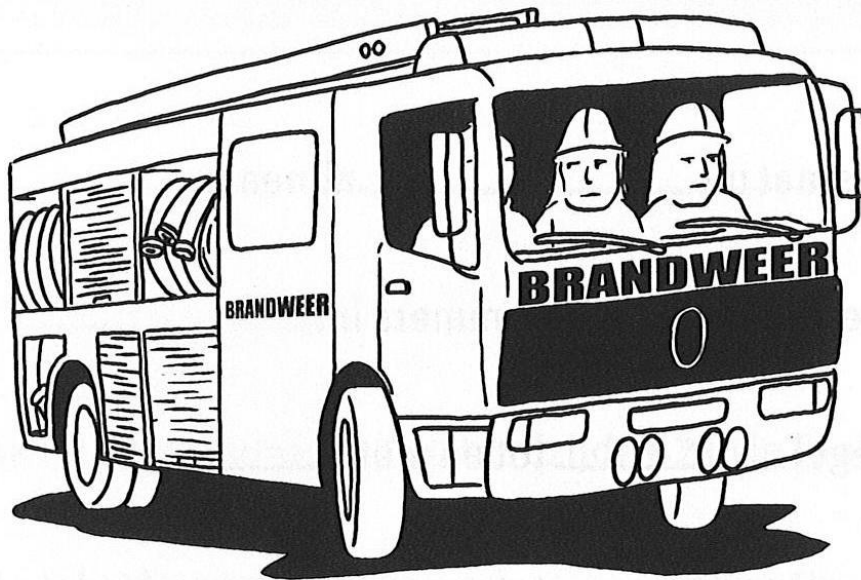
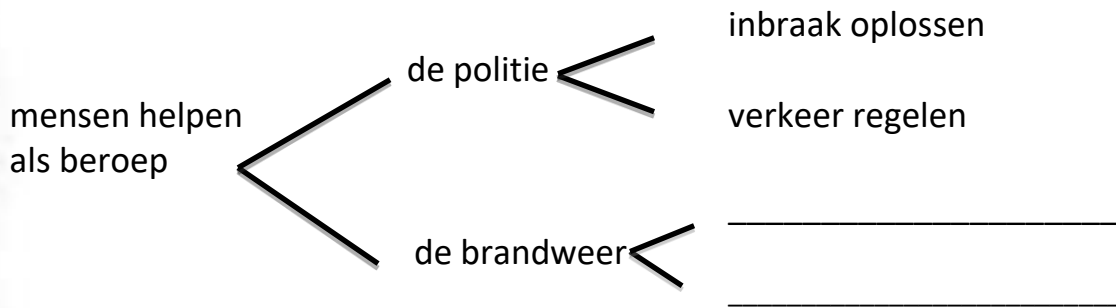
Welke leerlingen van meester Tom zeggen zinnen die waar zijn?
Schrijf hun namen op.

Stellen

3.1 Bekijk het schema en vul het aan.

Stellen

3.2 Schrijf nu een korte weettekst over het werk van de brandweer.

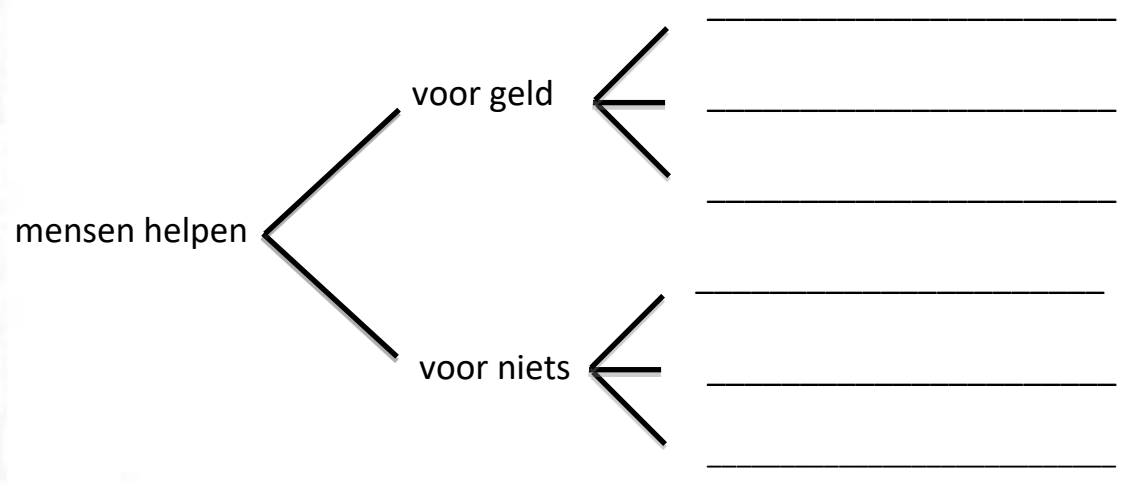

4.1 Bekijk het schema en vul het aan.

4.2

Schrijf een korte weettekst over kinderen die volwassenen helpen.

Spelling

1

Wat hoort op de plaats van de sterren: **ng** of **nk**?

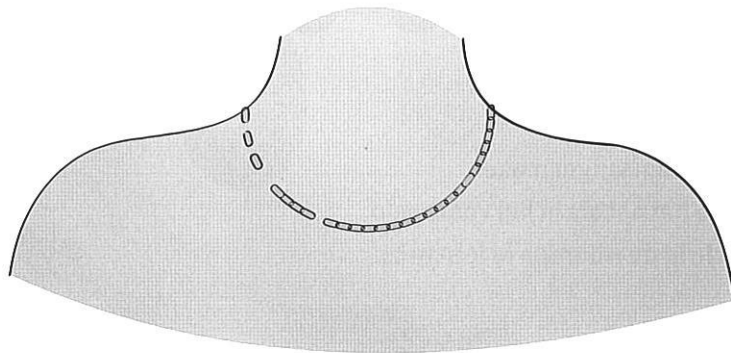
Spreek de woorden eerst voor jezelf uit en schrijf ze daarna onder het hok in de juiste kolom.

hin [☆] elen [☆]	ervari [☆]	verdiepi [☆]	omgevi [☆]	botsi [☆] je [☆]
ketti [☆] je [☆]	ri [☆] elen [☆]	koni [☆] rijk [☆]	helli [☆]	e [☆] ele [☆]

ng

nk

_____	_____
_____	_____
_____	_____
_____	_____
_____	_____
_____	_____

 Woordenschat

- de werkzaamheden:** *Werkzaamheden*, dat is het werk dat je moet doen, bijvoorbeeld op school, thuis of op het werk.
- de uitrusting:** Een *uitrusting*, dat zijn spullen die je voor iets nodig hebt. Een duikfles hoort bijvoorbeeld bij *de uitrusting* van een duiker.
- het vervoer:** *Vervoer* is een verzamelnaam voor voertuigen waarmee je mensen of spullen van de ene naar de andere plek brengt, bijvoorbeeld auto's, treinen en vliegtuigen. Een ander woord voor *vervoer* is transport.

- het leger:** *Het leger*, dat zijn de soldaten en andere mensen die een land kunnen verdedigen als er oorlog is.
- de militair:** Een *militair* is iemand in het leger. Er zijn *militairen* met een hoge rang en *militairen* met een lage rang.
- de soldaat:** *Soldaten* werken in het leger. Ze hebben de laagste rang en moeten anderen gehoorzamen.

Leesbegrip**1.1**

Lees de tekst 'De militair' op bladzijde 61 van het Taalleesboek.

De tekst bestaat uit _____ alinea's.

1.2

Vul van elke alinea de regelnummers in:

Alinea 1: regel _____ tot en met _____

Alinea 2: regel _____ tot en met _____

Alinea 3: regel _____ tot en met _____

1.3

Bedenk voor elke alinea het onderwerp.

Alinea 1 gaat over _____.

Alinea 2 gaat over _____.

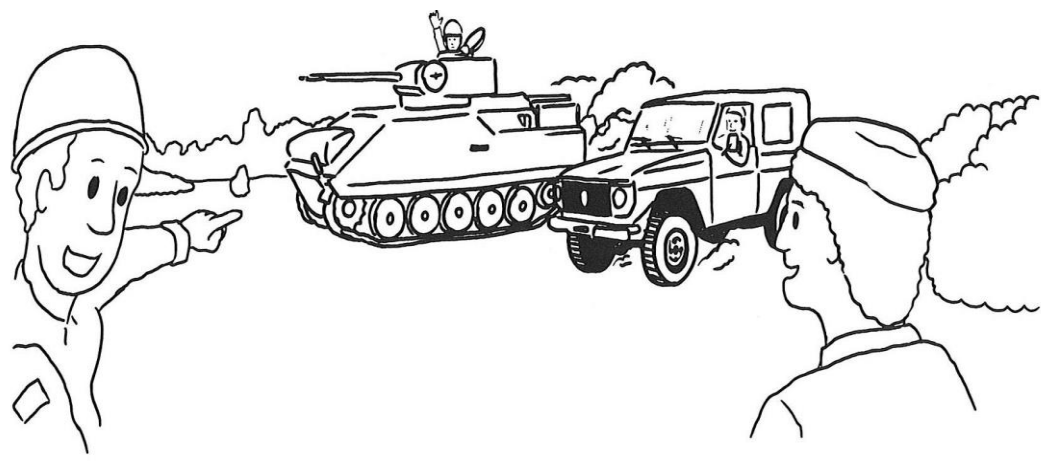
Alinea 3 gaat over _____.

Leesbegrip

2

Schrijf de woorden en woordgroepen in het hok in de juiste rij van het schema:

de

helpen bij een bosbrand – de overhemden – het uniform –
 de motor – de helm – het land verdedigen – de baret –
 helpen bij een overstroming – de tank – de sokken – de jeep

werkzaamheden

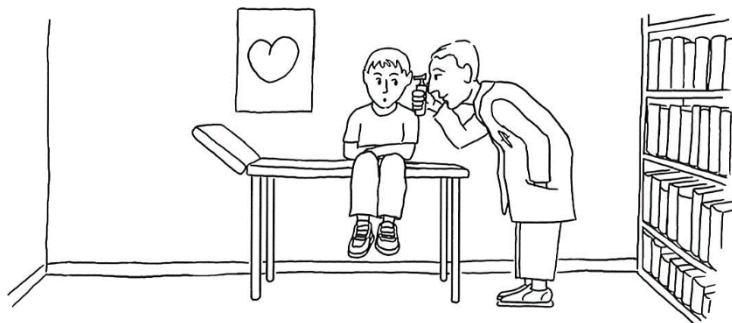
de uitrusting

het vervoer

Leesbegrip

3.1 Lees de tekst 'De huisarts' op bladzijde 62 van het Taalleesboek.
De tekst bestaat uit _____ alinea's.

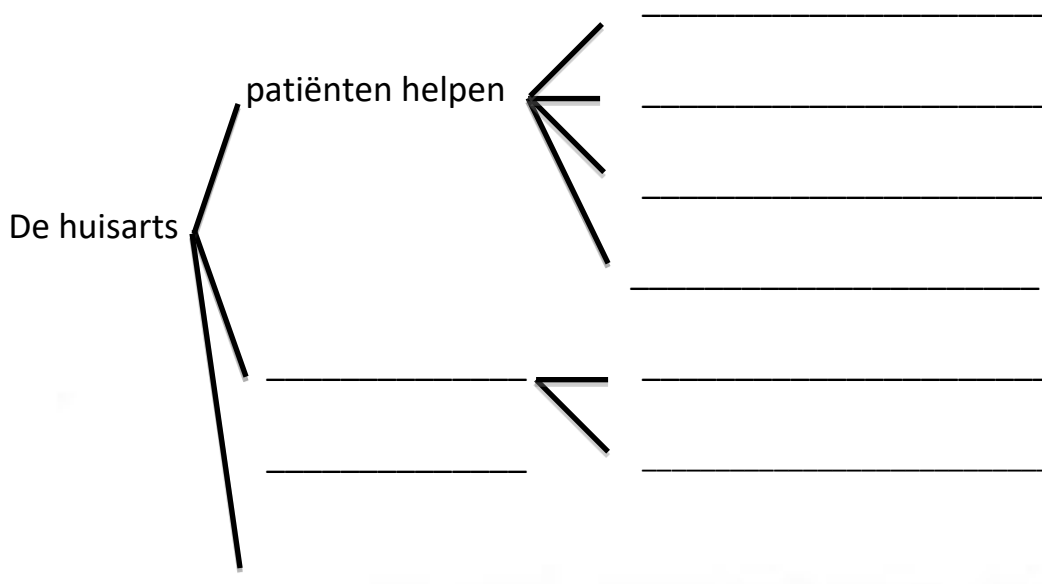
3.2 Wat hoort bij elkaar? Schrijf de goede alinea erachter.

Patiënten helpen: alinea: _____

Patiënten doorsturen of verwijzen: alinea: _____

Patiënten bezoeken: alinea: _____

3.3 Kijk bij opdracht 3.2. Vul de onderwerpen van de alinea's in. Maak het schema helemaal af.

Woordenschat**4.1**

De meester of juf geeft aan elk groepje een papiertje met daarop het beroep van een hulpverlener.

De andere groepjes mogen jullie papiertje niet lezen!

Bedenk samen:

- wat **de uitrusting** is van de hulpverlener;
- wat **de werkkleding** is van de hulpverlener;
- wat **het vervoer** is van de hulpverlener;
- wat **de werkzaamheden** zijn van de hulpverlener.

4.2

Schrijf op.

De hulpverlener is _____

De uitrusting:

De werkkleding:

Het vervoer:

De werkzaamheden:

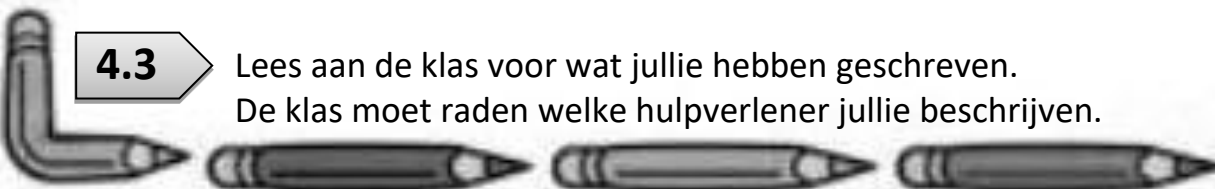

4.3

Lees aan de klas voor wat jullie hebben geschreven.

De klas moet raden welke hulpverlener jullie beschrijven.

Woordenschat**afhankelijk:**

Als je afhankelijk bent van iets of iemand, heb je de steun van iets of iemand nodig.

de chronische pijn:

Iemand met *chronische pijn* heeft altijd pijn.

leven met een beperking:

Iemand die leeft met een beperking, mist iets waardoor hij sommige dingen minder goed kan. Iemand die bijvoorbeeld slechte ogen heeft of een lichaamsdeel mist, leeft met een beperking.

Woordenschat**1**

Niet alleen mensen die leven met een beperking of chronische pijn zijn vaak afhankelijk. Vul in:

- a Baby's zijn afhankelijk van _____
omdat _____.
- b Meester Tom is afhankelijk van _____
omdat _____.

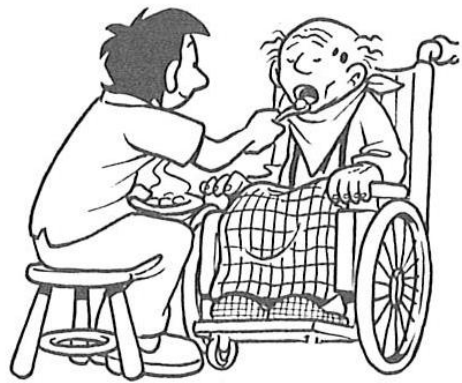
Woordenschat

2 Zet bij elk plaatje de goede tekst. Kies uit het woordhok.

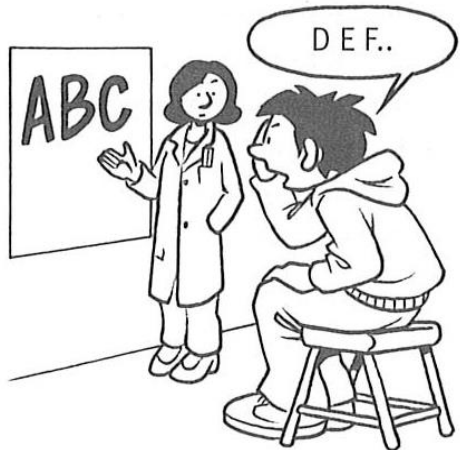
afhankelijk   de chronische pijn
leven met een beperking

a _____

b _____

c _____

de afwijking:

Een *afwijking* is het verschil met hoe het meestal is, of het verschil met hoe het hoort te zijn. Een *afwijking* is anders dan normaal.

auditief gehandicapt:

Iemand die *auditief gehandicapt* is, hoort slecht. Hij slechthorend of doof.

dubbel gehandicapt:

Iemand die *dubbel gehandicapt* is, heeft meerdere lichamelijke handicaps, bijvoorbeeld: Peter is doof en blind, hij is *dubbel gehandicapt*.

het gezichtsvermogen:

Het gezichtsvermogen is het kunnen zien, bijvoorbeeld: zijn *gezichtsvermogen* is slecht.

misvormd:

Iemand die *misvormd* is, heeft een foutje aan zijn lichaam, is anders dan normaal.

visueel gehandicapt:

Iemand die *visueel gehandicapt* is, kan niet goed zien. Hij is slechtziend of blind.

- 1** De leerlingen in de klas van meester Tom vertellen wat zij weten over handicaps. Trek lijnen tussen de teksten die bij elkaar horen.

Jonathan: Mijn buurmeisje kan niet goed horen, maar ook niet goed zien.

visueel gehandicapt

Julia: Ik heb gehoord dat er speciale scholen zijn voor kinderen die doof zijn.

dubbel gehandicapt

Jade: Mijn neef heeft een stok waarmee hij loopt, zodat hij weet waar hij langs kan lopen zonder dat hij het ziet.

auditief gehandicapt

Stellen

2 Bekijk het schema.

De verpleegkundige

verpleger

of

verpleegster

De verpleegkundige

De verpleegkundige werkt in het ziekenhuis. Je herkent de verpleegkundige aan zijn groene uniform. Zowel mannen als vrouwen hebben hetzelfde aan.

Schrijf nu de tweede alinea. Begin voor aan de regel.

De alinea moet gaan over het werk van de verpleegkundige.

Kijk goed naar de tekeningen. Je mag ook zelf wat bedenken.

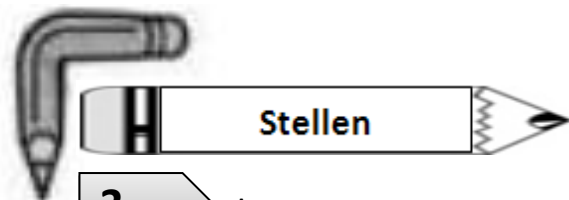

---

3 Lees.

De stewardess/steward

Als je een vliegtreis maakt, word je vaak geholpen door een stewardess of steward. Je herkent ze aan hun kleding. Ze dragen een uniform en soms een hoedje. Vaak dragen ze een speld waarop hun naam staat.

Schrijf nu de tweede alinea. Begin voor aan de regel.

De alinea moet gaan over het werk van de stewardess/steward (uitleggen hoe een zwemvest werkt, de nooduitgangen aanwijzen, het eten en drinken verzorgen). Schrijf dit op je eigen manier in goede zinnen op.

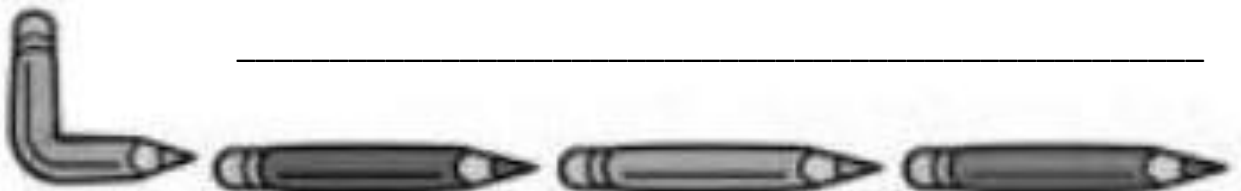

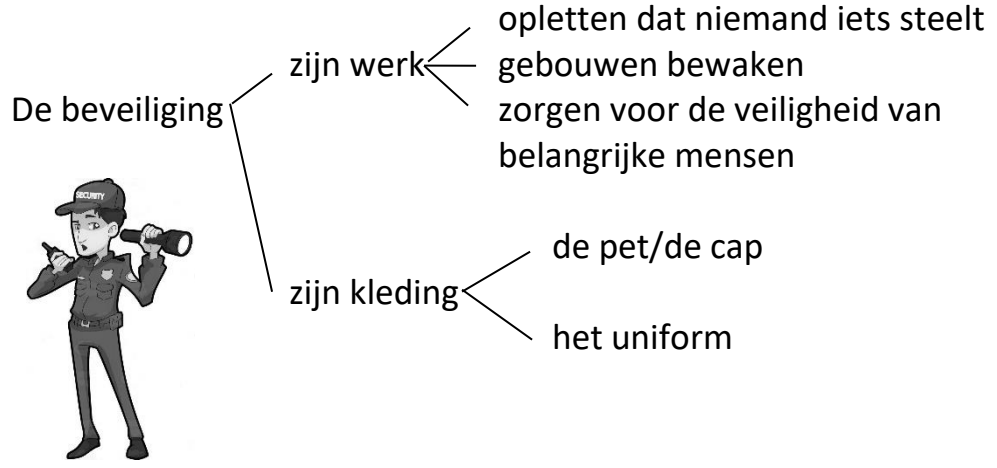

Stellen

4.1 Bekijk het schema en schrijf een weettekst.

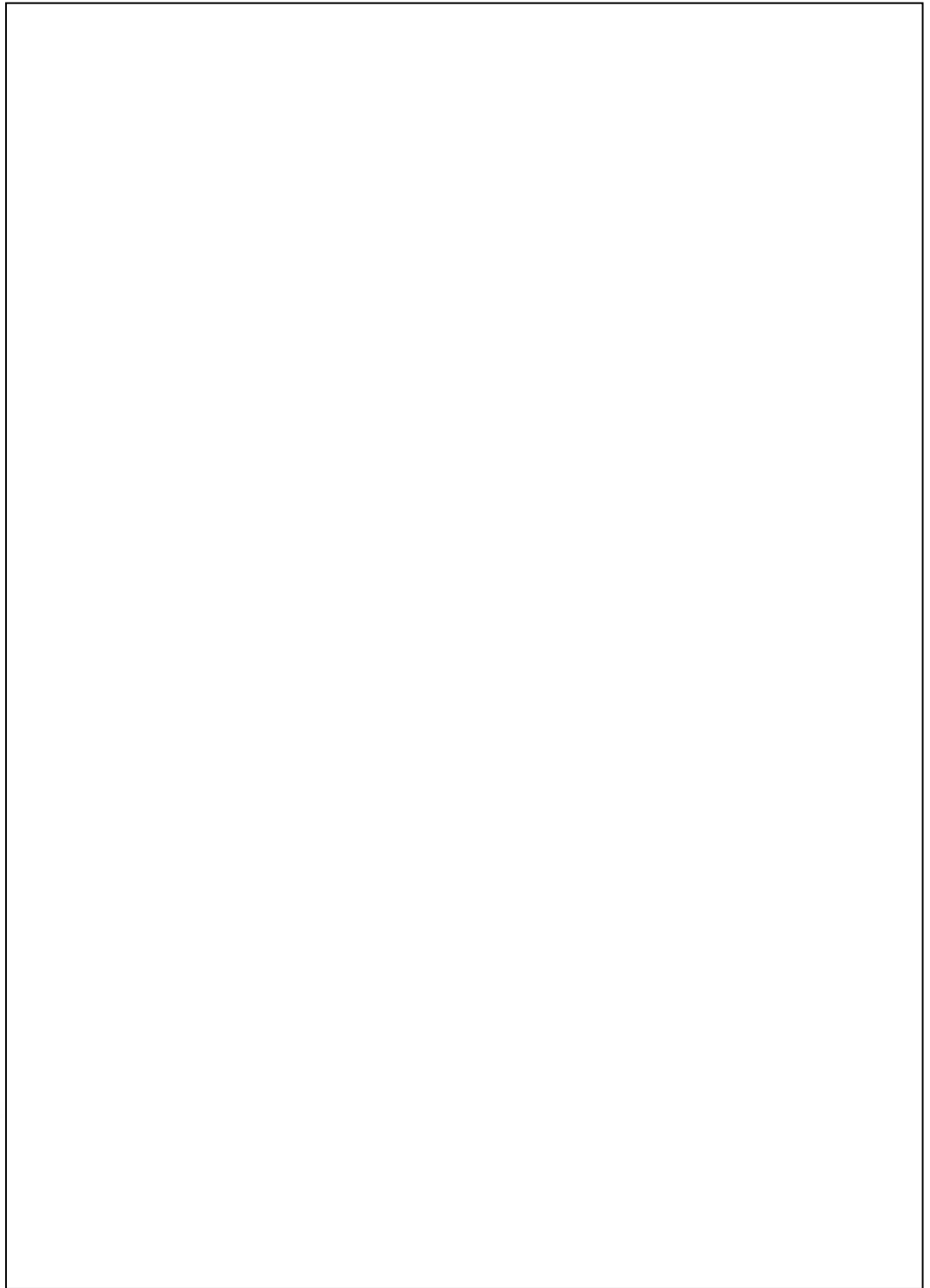

4.2

Maak een tekening van iemand die bij de beveiliging werkt.

Spelling

1 Zoek de woorden met **ng** en **nk** in de zinnen.
Schrijf ze in de twee kolommen hieronder.

- 1 In het boek staat een afbeelding van een oud woninkje.
- 2 In de hele omgeving was geen hellinkje te vinden.
- 3 Het kleine jongetje hinkelde met de andere kinderen mee.
- 4 Enkele kinderen kregen een beloning.
- 5 Op de derde verdieping gaat er nu een belletje rinkelen.

ng

nk

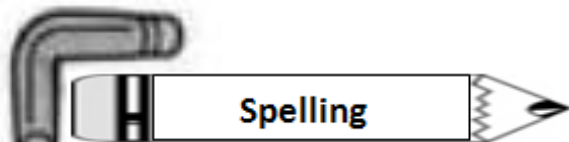
_____	_____
_____	_____
_____	_____
_____	_____
_____	_____

2 Maak verkleinwoorden.
Kijk goed naar het voorbeeld.

1 de koning	het koninkje		
2 de beloning	_____		
3 de paling	_____		
4 de botsing	_____		
5 de ketting	_____		
6 de woning	_____		
7 de lading	_____		
8 de helling	_____		
9 de afbeelding	_____		

3Wat moet het zijn: **g** of **ch**?

Denk aan de regel die je geleerd hebt.

Vul de juiste letter(s) in en schrijf het hele woord nog eens op onder de oefening.

- 1 De hoofdstraat heeft een heleboel **zijwe**___en.
- 2 Daardoor weet de chauffeur niet of hij links of **re**___ts moet.
- 3 Even later komt hij in de sloot **tere**___t.
- 4 Wat ben ik toch een **pe**___vogel, denkt hij.
- 5 Kleine Wim helpt zijn vader altijd met **afdro**___en.
- 6 De turnster verloor haar **evenwi**___t.
- 7 Een van de leerlingen moet een gedicht **voordra**___en.
- 8 Op een **o**___tend was onze poes plotseling verdwenen.

- 1 _____
- 2 _____
- 3 _____
- 4 _____
- 5 _____
- 6 _____
- 7 _____
- 8 _____

Spelling

4 Schrijf de woorden die bij de plaatjes horen in de goede kolom.

g

ch

_____	_____
_____	_____
_____	_____
_____	_____
_____	_____
_____	_____
_____	_____
_____	_____
_____	_____
_____	_____

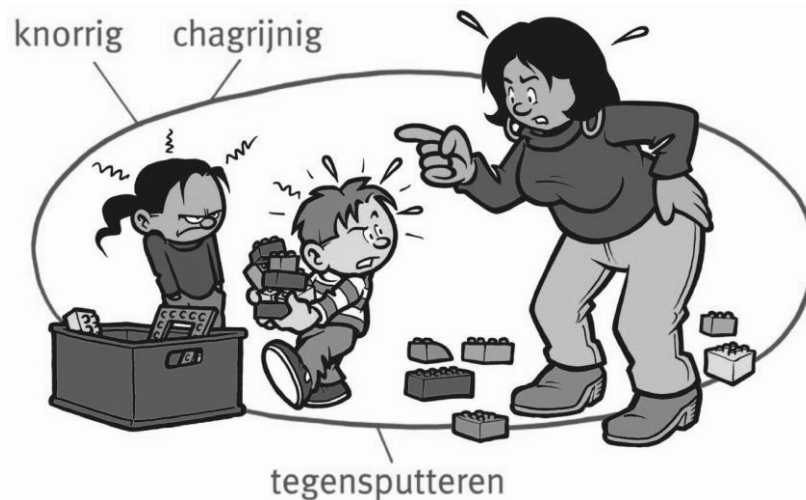

Woordenschat

tegensputteren: Als je *tegensputtert*, zeg je dat je iets niet wilt. Je moppert een beetje. Maar op het laatst doe je het dan toch of vind je het toch goed.

knorrig: Als iemand *knorrig* is, is hij een beetje boos en moppert hij.

chagrijnig: Als je *chagrijnig* bent, heb je een slecht humeur en ben je onvriendelijk.

Woordenschat**1**

Lees in het woordenboek de betekenis van **knorrig** en **chagrijnig**. De betekenissen lijken veel op elkaar. Maar als je **chagrijnig** bent, dan ben je wel wat bozer dan als je **knorrig** bent.

Wie is knorrig en wie is chagrijnig?
Vul in.

Selena is _____

Loes is _____

 Woordenschat

2

Hieronder zie je twee aanhoudingen.

Een persoon **sputtert tegen** en de ander *verzet zich*.

Lees in het woordenboek de betekenis van **tegensputteren**.

De betekenis van *zich verzetten* vind je hieronder.

Je *verzet* je tegen iets wat je niet goed vindt. Je probeert dan om het tegen te houden, of om het te laten stoppen.

Zet een rondje om het juiste woord.

tegensputteren/verzetten

tegensputteren/verzetten

 Woordenschat

actie voeren: Als je actie voert voor een goed doel, probeer je veel geld of handtekeningen te verzamelen voor het goede doel.

inzamelen: Als je geld inzamelt voor een goed doel, probeer je veel geld op te halen voor een goed doel.

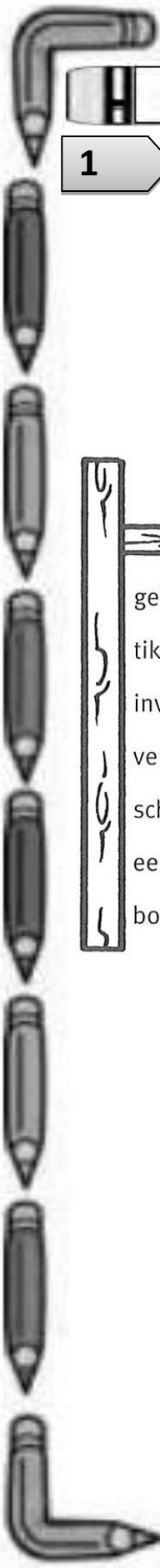
collecteren: Collecteren is: geld ophalen voor een goed doel. Iemand die collecteert, gaat bijvoorbeeld met een blikken bus de huizen langs of op een plek staan waar veel mensen langs lopen.

de voorzieningen: Een voorziening zorgt ervoor dat iets mogelijk is. Het kan een maatregel zijn, maar ook een ding of een middel, bijvoorbeeld: in het zwembad zijn voorzieningen om je om te kleden: er zijn kleedhokjes.

afstemmen op: Als je iets afstemt op iets anders, zorg je ervoor dat iets goed bij iets anders past, bijvoorbeeld: het toilet is speciaal afgestemd op gehandicapten die een rolstoel moeten gebruiken.

de toegankelijkheid: De toegankelijkheid zegt iets over of je ergens gemakkelijk bij kunt komen, of je toegang hebt tot iets bijvoorbeeld: het nieuwe gebouw is mooi, maar de toegankelijkheid voor rolstoelers is slecht.

Woordenschat

1

Zet de volgende woorden op de goede plaats in de kast.

blinden	doven
slechtzienden	
slachthorenden	lichamelijke gehandicapten

voorziening	afgestemd op
gehoorapparaat	
tiksignaal bij oversteekplaatsen	
invalidentoilet	
verlaagde stoep	
schuin oplopende opgang naar gebouw	
een telefoontoestel met grote cijfers	
boeken in braille geschreven	

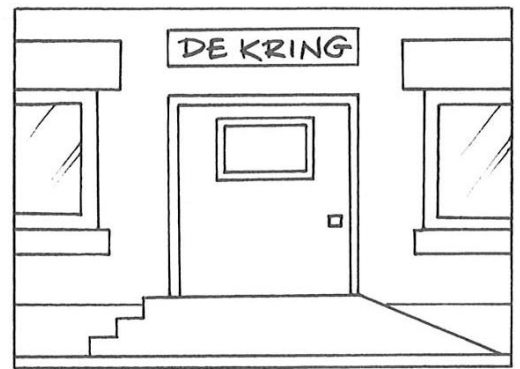
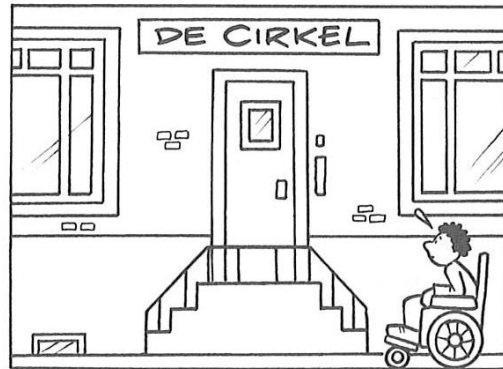

Woordenschat

2

Bekijk de beide plaatjes.

- 1 Wat vind jij van de **toegankelijkheid** voor rolstoelers van De Cirkel? Goed? Slecht? Waarom?

De toegankelijkheid van De Cirkel is goed/slecht, omdat

- 2 Wat vind jij van de **toegankelijkheid** voor rolstoelers van De Kring? Goed? Slecht? Waarom?

De toegankelijkheid van De Kring is goed/slecht, omdat

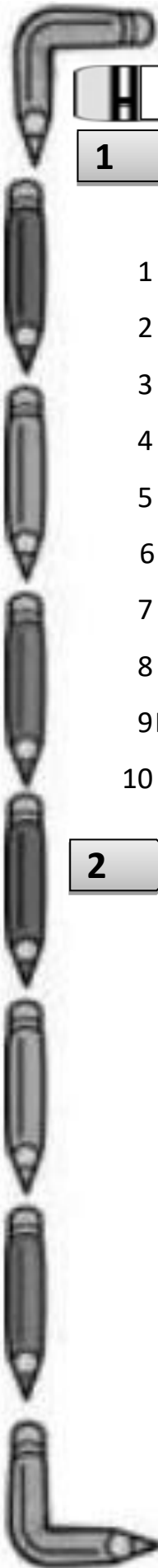

Spelling

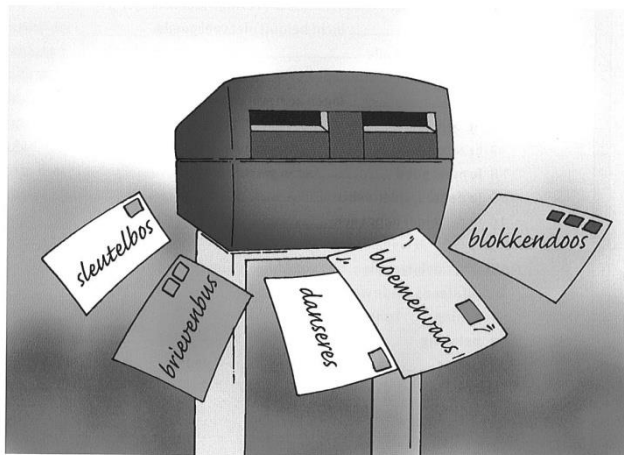
1

Luister goed en vul het goede woord in. Het woord dat achter de zin staat, is kort. Het juiste woord is langer.

- 1 "Mam, ik moet _____", zei mijn kleine zusje. plas
- 2 De _____ lucht belooft niet veel goeds. grijs
- 3 Oma bewaart alle _____ die ze gekregen heeft. brief
- 4 Bij de demonstratie liepen veel _____ mensen mee. boos
- 5 De _____ lagen achterin de klas. atlas
- 6 "Je bent een _____ hond", zegt Justin. braaf
- 7 Er zaten twee _____ op het dak. duif
- 8 Je moet goed _____ wat er staat. lees
- 9 In de stad rijden veel _____ . autobus
- 10 In de kelder hangt een _____ geur. muf

2

Zet de woorden op de enveloppen eerst in het meervoud. Kies daarna één van die woorden en maak met dat woord een zin.

- 1 _____
- 2 _____
- 3 _____
- 4 _____
- 5 _____

_____

_____

Spelling

3 Bekijk de plaatjes. Schrijf de woorden twee aan twee eronder.

1 _____ en _____

2 _____ en _____

3 _____ en _____

4 _____ en _____

5 _____ en _____

6 _____ en _____

Spelling
4

Groot en klein!
Schrijf de woorden eronder.

de k _____

het k _____

p.....

p.....

de k _____ het k _____

5

Kies het juiste woord uit het hok en maak de zin af.

lachen	lichaam	zichzelf	onverwacht	kuchen
---------------	----------------	-----------------	-------------------	---------------

- 1 Veel kinderen zijn verkouden. Ze moeten steeds _____.
- 2 Na het ongeluk had Julia over haar hele _____ schrammen.
- 3 Toen Tony zijn mop vertelde, moest iedereen _____.
- 4 Mike heeft iets voor _____ gekocht.
- 5 De auto ging heel _____ naar links.

H Spelling

- 6** Kun je van de woorddelen in het hok vier woorden maken? Ieder woord bestaat uit drie delen. De delen waar de woorden mee beginnen, zijn vetgedrukt. Schrijf de woorden eronder.

ver	rijk	pech	on	ping	vo	ver
nink		die	wacht	ko	gel	

ver _____

pech _____

on _____

ko _____

- 7** Zoek de persoonsvorm in de volgende zinnen en zet er een streep onder. Bekijk dan of de zin in het enkelvoud of meervoud staat en vul dat in. De eerste is voorgedaan.

1 Kevin en Laura spelen op straat.	meervoud
2 Kevin heeft een voetbal.	_____
3 Laura heeft geen zin om te voetballen.	_____
4 Ze speelt liever met haar springtouw.	_____
5 Kevin en Laura krijgen ruzie.	_____
6 Dan komt Anna naar buiten.	_____
7 Ze heeft een idee.	_____
8 Ze verzint een spel met een voetbal en een springtouw.	_____
9 Alle kinderen zijn blij.	_____

1 Maak de woorden uit het hok af en schrijf ze in de goede kolom.

uitpu....en	uitgra....en	verdo....en	bestra....en
verba....en	brie....en	ontplo....en	beschrij....en
prinse....en	frambo....en	gevangeni....en	luchtku....en
verba....ing	po....ertjes	motorcro....en	voorle....en

ff

v

ss

z

_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____

2 Bedenk bij elk woord een rijmwoord en schrijf dat erachter.

1 cijfer _____	4 muizen _____
2 tafel _____	5 hekken _____
3 dozen _____	6 krassen _____

3 Maak de ontbrekende woorden af.

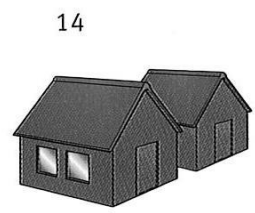
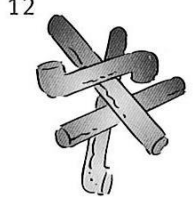
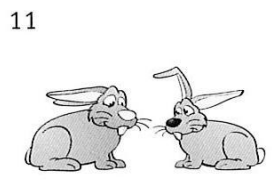
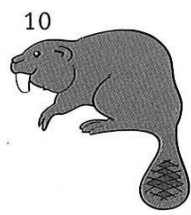
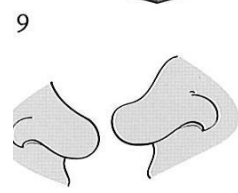
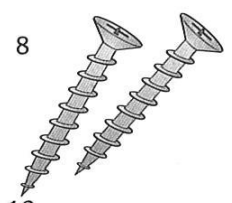
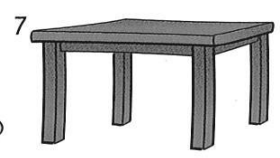
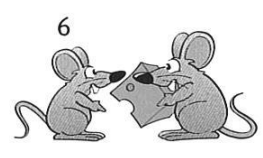
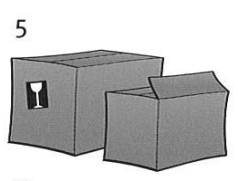
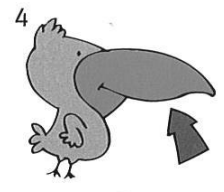
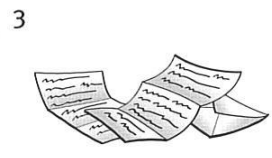
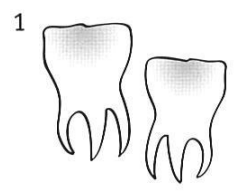
- Alle schepen liggen veilig in de *h*_____.
- De oude vrouw kon de zware *k*_____ *r* niet tillen.
- Wijn wordt van *dr*_____ gemaakt.
- “Wie wil de *t*_____ *l* dekken?”, vroeg moeder.
- Weet je welke vogel de langste *sn*_____ heeft?
- Joost *oe*_____ *t* elke dag een uur piano.

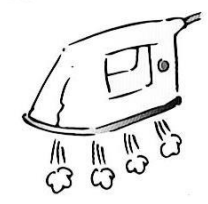

Spelling

4 Kies bij elk plaatje het goede woord.
Het zijn woorden met **s**, **z**, **f** of **v**.

15 **1000**

1 _____
2 _____
3 _____
4 _____
5 _____
6 _____
7 _____
8 _____

9 _____
10 _____
11 _____
12 _____
13 _____
14 _____
15 _____
16 _____

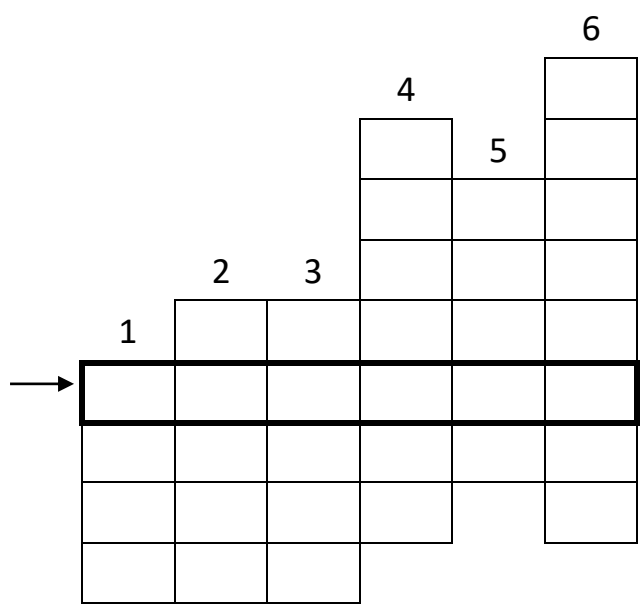
Spelling

5 Vul in ng of nk.

- 1 In het boek staat een afbeeldi_____ van een oud woni_____je.
- 2 In de hele omgevi_____ was geen helli_____je te zien.
- 3 Het kleine jo____etje hi_____elde op het schoolplein.
- 4 E_____ele kinderen kregen een beloni_____.
- 5 Op de derde verdiepi_____ gaat er nu een belletje ri_____elen.

6 Schrijf de ontbrekende woorden eerst in de zin en dan in de puzzel. Het zijn woorden met **g** of **ch**.

- 1 Op 18 maart hangen we de _____ uit.
- 2 De planten hebben water nodig. De grond is veel te _____.
- 3 De _____ schoot de vogel neer.
- 4 Mijn zus kwam te laat, maar ik heb toch op haar _____.
- 5 De weg maakt daar een _____ naar links.
- 6 De _____ is nog leeg, want het heeft niet geregend.

Het _____ woord bij de pijl is _____

Stellen

7 Bekijk de tekening.

Bekijk nu het schema.

Schrijf een weettekst van twee alinea's.

De titel is: **Militairen.**

De eerst alinea gaat over hun gewone werk.

De tweede alinea gaat over hun hulp bij natuurrampen.

Taalbeschouwing

8.1

Lees de zinnen.

Schrijf erachter een **V** als het een **vertelzin** is en **Vr** als het een **vraagzin** is.

- 1 Kunt u mij de weg naar Rotterdam wijzen? _____
- 2 De hond snuffelde bij het ingestorte huis. _____
- 3 De buurvrouw kreeg hulp in het huishouden. _____
- 4 Kan de ambulance de weg wel vinden? _____
- 5 Wil je ons die som nog eens uitleggen? _____

8.2

Schrijf van elke zin het onderwerp op.

- 1 _____
- 2 _____
- 3 _____
- 4 _____
- 5 _____

8.3

Schrijf van elke zin het gezegde op.

- 1 _____
- 2 _____
- 3 _____
- 4 _____
- 5 _____

Leesbegrip

9.1

Lees.

Tom kijkt de drie anderen aan. “Ik vind dat Marco gewoon mee moet op schoolreis”, zegt hij. “Meester zegt altijd dat we elkaar moeten helpen. Nou, daar hoort het duwen van een rolstoel ook bij.” “Precies!” roept Nicole. “Hij moet mee, want anders is de groep niet compleet. Wat vind jij?” Ze kijkt haar vriendin Linda doordringend aan.

“Ik eh... ik weet het niet. Ik bedoel... nou ja, ik weet het echt niet”, stottert ze. “Nou, ik wel”, zegt Niels. “Ik vind dat hij niet mee moet, omdat hij het voor ons verpest.”

Welke Mening heeft Tom en welk argument noemt hij?

- a Marco moet mee op schoolreis, omdat het zijn vriend is.
- b Marco moet niet mee op schoolreis, omdat hij de rolstoel niet wil duwen.
- c Marco moet mee op schoolreis, omdat ze elkaar moeten helpen.
- d Marco moet niet mee op schoolreis, omdat hij niet bij de groep hoort.

Leesbegrip**9.2**

Wat is de mening van Niels? Maak de zin af.

Niels vindt _____
_____.**9.3**

Welk argument noemt Niels?

- a Marco verpest het voor de andere kinderen.
- b Hij vindt Marco niet leuk.
- c Marco hoort niet bij de groep.
- d Marco hoeft van de meester niet geholpen te worden.

9.4

Zet een kruisje voor de goede zin.

- a Niels en Nicole hebben dezelfde mening.
- b Linda en Niels hebben dezelfde mening.
- c Tom en Niels hebben dezelfde mening.
- d Nicole en Tom hebben dezelfde mening.

9.5

Wie van de kinderen heeft geen mening? Vul de naam in.

_____ heeft geen mening.

Woordenschat

10.1 Lees het woordenboek!

beschermen: Iemand *beschermen* is ervoor zorgen dat hij veilig is.

herkennen: Als je iemand *herkent*, zie je hem en weet je wie hij is.

de hulpverlener: Een *hulpverlener* helpt mensen die problemen hebben.

de hulpverlening: *Hulpverlening* is mensen helpen die problemen hebben. Bijvoorbeeld op hun werk of thuis.

in nood verkeren: Als je *in nood verkeert*, ben je in grote problemen of in groot gevaar.

het ongeval: Een *ongeval* is een ongeluk.

de pech: Als iemand *pech* heeft met de auto, is er iets kapot. De auto kan dan niet meer rijden.

repareren: Als je kapotte dingen *repareert*, dan maak je ze weer.

de uitrusting: Een *uitrusting*, dat zijn spullen die je voor iets nodig hebt. Een hengel hoort bijvoorbeeld bij de *uitrusting* van een visser.

het uniform: Een groep mensen die een *uniform* dragen, hebben allemaal dezelfde kleren aan. Iedereen kan dan zien dat ze bij die groep horen. Bijvoorbeeld bij een fanfare, of bij het leger.

het vervoer: *Vervoer* is een verzamelnaam voor voertuigen waarmee je mensen of spullen van de ene naar de andere plek brengt. Bijvoorbeeld auto's, treinen en vliegtuigen. Een ander woord voor vervoer is transport.

de wegwacht: De *wegwacht*, dat zijn mensen die helpen als iemand onderweg pech heeft met zijn auto. Je kunt de *wegwacht* opbellen via telefoons langs de weg.

de werkkleding: *Werkkleding* is de kleding die je draagt tijdens je werk om jezelf te beschermen.

de werkzaamheden: *Werkzaamheden*, dat is het werk dat je moet doen. Bijvoorbeeld op school, thuis of op het werk.

Vul de puzzel in.

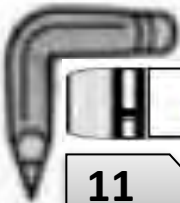
- 1 Iemand die mensen helpt die problemen hebben.
- 2 Kleren die je draagt tijdens je werk.
- 3 Zorgen dat iemand veilig is.
- 4 Als je iemand ziet, dan weet je wie het is.

1		u				e			e		e	
	2		e						e		i	
3		e				e			e			
		4		e				e			e	

10.2 Welk woord staat er van boven naar beneden? _____

Wat betekent dat woord? _____

_____

Woordenschat
11

Lees goed wat meester Freek zegt.

Als je wilt weten hoe laat de post komt,
 dan vraag je dat aan **de postbode**.
 De postbode herken je aan zijn **fietstassen**.
 Als je een ongeval hebt met je auto, dan bel je **de wegwacht**.
 De wegwacht rijdt rond in **gele auto's!**
 Als je op straat bestolen wordt, dan ga je naar **de politie**.
 De politie draagt een speciaal **uniform**.
 Als je huis geschilderd moet worden, dan bel je **de schilder**.
 De schilder draagt speciale **werkkleding** om
 niet vies te worden.

Vul de oefening in met de dikgedrukte woorden.

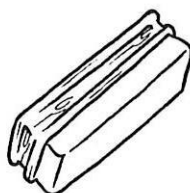
De eerste is voorgedaan.

- 1 Als ik wil weten wanneer de post komt, dan vraag ik het aan **de postbode**. Die herken ik aan zijn **fietstassen**.
- 2 Als de auto van mijn vader kapot is, dan belt hij de _____ .
Die herkent hij aan zijn _____ auto.
- 3 Als ik op straat bestolen wordt, dan ga ik naar de _____ .
Die herken ik aan zijn _____ .
- 4 Als ons huis geschilderd moet worden, dan bellen we de _____ .
Die herkennen we aan zijn _____ .

Woordenschat
12 De bordenwisser

Meester Freek heeft rijtjes op het bord geschreven. Kijk maar!
In een rijtje horen de woorden niet bij elkaar.
Jij hebt de bordenwisser.
Trek een lijn tussen de bordenwisser en het foute rijtje!

de hulpactie
actie voeren
een goed doel

de collectebus
collecteren
inzamelen

geen geld
het SOS-bericht
het argument

13 Wat beschermt wat?

De gordel beschermt de autorijder.
Nu jij! Trek de lijnen.

de helm

het jong

het leger

het hoofd

beschermt

het moederdier

het land

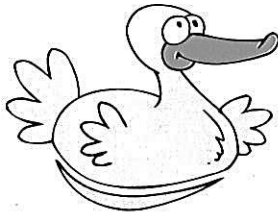
de boswachter

het bos

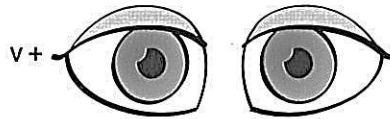

Spelling

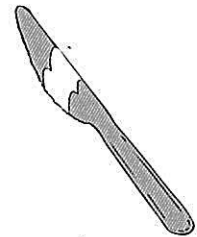
14 Los de rebus op en schrijf eronder wat er staat.

-d

n=l

s=t

-b

t=k -l

r=v (2e)n=l

---

15 In elke zin staat een woord dat fout geschreven is. Schrijf dat woord steeds goed achter de zin.

- 1 Ik kon mijn evenwikt haast niet bewaren. _____
- 2 Oma kwam onverwast op bezoek. _____
- 3 Hou je stil en bewees je niet. _____
- 4 Wat is er tok aan de hand? _____
- 5 Plotseling klonk er gejuin. _____
- 6 Je moet geen leudens vertellen. _____
- 7 De goomelaar kon ook buikspreken. _____
- 8 Er lapen drie appels op de fruitschaal. _____

Leesbegrip

16.1 Lees.

Met een sponsorloop kun je heel gemakkelijk geld inzamelen. Je vraagt aan iemand geld voor elk rondje dat je loopt. Kinderen vinden het leuk en spannend, want het gaat er natuurlijk ook om wie de meeste rondjes rent. Vooral als je het voor een goed doel doet, is een sponsorloop heel nuttig. Met jouw geld kunnen mensen geholpen worden die het moeilijk hebben.

Wat is de mening van de schrijver over een sponsorloop?

- a Een sponsorloop is alleen nuttig als je het voor een goed doel doet.
- b Bij een sponsorloop gaat het erom wie de meeste rondjes loopt.
- c Een sponsorloop is vooral nuttig als je het voor een goed doel doet.
- d Bij een sponsorloop moet je iemand vragen om geld te geven voor ieder rondje dat je loopt.

16.2

Wat is volgens de schrijver een argument voor kinderen om aan een sponsorloop mee te doen?

- a Omdat ze er heel makkelijk geld mee kunnen verdienen.
  - b Omdat ze er ook een wedstrijd van maken wie de meeste rondjes loopt.
  - c Omdat ze voor een goed doel lopen.
  - d Omdat ze dan niet naar school hoeven.
-

Leesbegrip
17.1

Lees.

“Ik was een keer in de dierentuin...” begint oom Ron. Guus en Colet kijken elkaar aan. Er komt vast weer zo’n maf verhaal. “...en daar zag ik een man die met zijn hoofd vastzat tussen de tralies van het leeuwenhok. Hij droeg een duur pak, maar ik vond toch dat ik hem moest helpen.” Guus trekt een gek gezicht. “Het maakt toch niet uit of iemand rijk of arm is om hem te helpen?” Colet schudt haar hoofd. “Daar ben ik het niet mee eens”, zegt ze beslist. “Ik vind dat je eerder iemand moet helpen die arm is”. “O ja, en waarom dan wel?” vraagt Guus strijdlustig. “Nou, omdat rijke mensen zichzelf beter kunnen helpen”, is het antwoord van Colet.

Zet een kruisje voor de goede zin.

- a Guus, Colet en oom Ron hebben dezelfde mening.
- b Colet en oom Ron hebben dezelfde mening.
- c Guus, Colet en oom Ron hebben alle drie een andere mening.
- d Guus en oom Ron hebben dezelfde mening.

17.2

Wie van de drie noemt als enige een argument?

- a Oom Ron
- b Guus
- c Colet

Welk argument is dat? Schrijf het op.

17.3

Met wie ben jij het eens? Schrijf het op en vul de zin aan.

Ik ben het eens met _____, omdat _____

 Woordenschat

18

Chun Li vertelt aan Loes hoe je van een werkwoord een zelfstandig naamwoord kan maken.

Aanhouden betekent dat de politie je tegenhoudt of meeneemt. De **aanhouding** is het moment waarop de politie je tegenhoudt of meeneemt.

Waarschuwen betekent dat je tegen iemand zegt dat er iets naars kan gebeuren, bijvoorbeeld dat hij gevaar loopt of een boete krijgt als hij te hard rijdt.

De **waarschuwing** is dat wat je zegt als je iemand waarschuwt, bijvoorbeeld: "Piet wil je een klap geven" of "Rij niet te hard anders krijg je een boete"

Je kunt ook *-ing* plakken achter andere werkwoorden, bijvoorbeeld bij: **herkennen** en **beschermen**.

Vul de oefening in. De eerste is voorgedaan.

- 1 **aanhouden** wordt *aanhoud + ing = aanhouding*
- 2 **herkennen** wordt *herken + (n) ing = _____*
- 3 **waarschuwen** wordt _____ *+ ing = waarschuwing*
- 4 **beschermen** wordt _____ *+ ing =*
_____

Woordenschat

19 Meester Freek vertelt.

Het woord **wacht** betekent niet alleen dat iemand moet wachten.

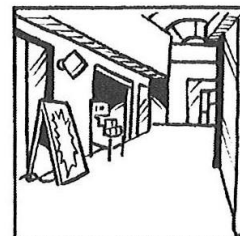
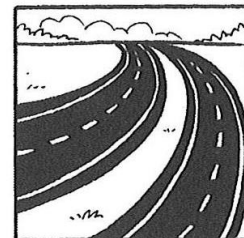
Een wacht of wachter is ook **een persoon die oplet**.

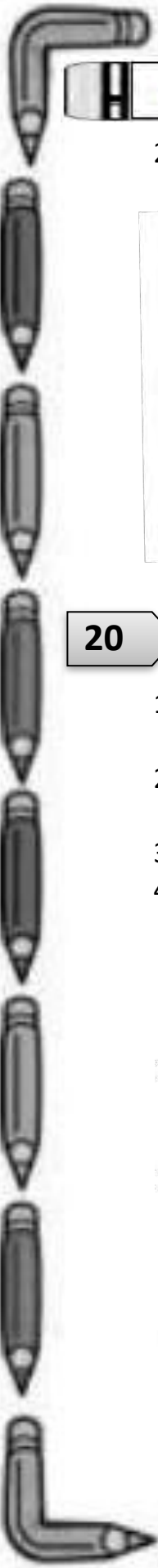
De **wegenwacht** let op wat er gebeurt op de weg. Als er een ongeval is, dan kan hij helpen. De wegenwacht is een hulpverlener op de weg. Maar er zijn ook andere wachten. De **stadswacht** is iemand die oplet in de stad. Hij kan mensen helpen bij het wijzen van de weg en hij let erop dat mensen zich goed gedragen. Als mensen zich slecht gedragen, praat hij met ze. Een **boswachter** is iemand die oplet in het bos. Hij zorgt ervoor dat alle dieren, bomen en planten goed kunnen leven en dat de mensen zich netjes gedragen in het bos.

Als iemand oplet, dan houdt hij de wacht.

De **wacht houden** is opletten.

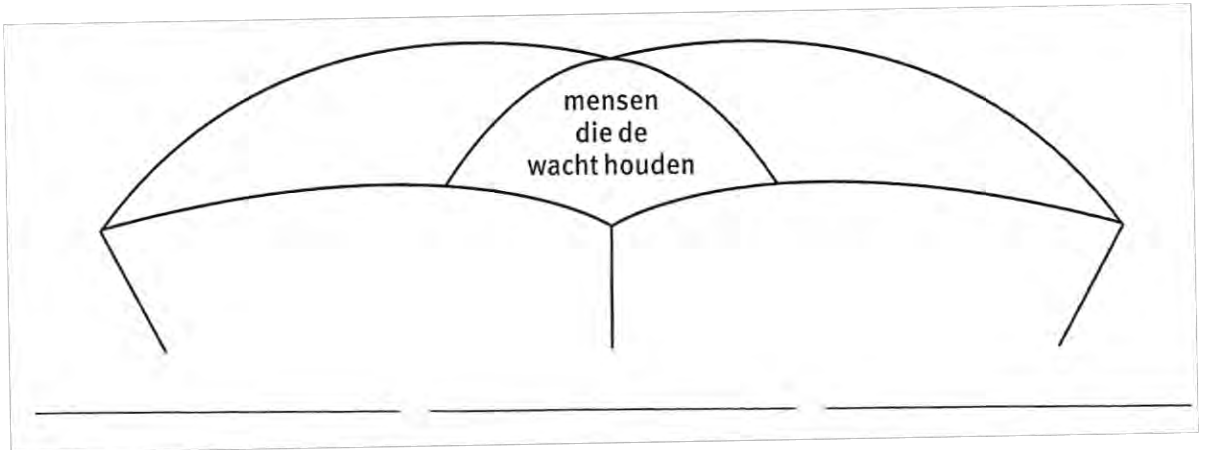
1 Waar letten deze wachters op? Trek een lijn.

Woordenschat

2 Vul de woordparachute in.

20

Vul de puzzel in.

- 1 Mensen helpen die problemen hebben, bijvoorbeeld problemen op hun werk of thuis.
- 2 Alles waarmee mensen of dingen naar een andere plaats worden gebracht.
- 3 Iemand die mensen helpt die problemen hebben.
- 4 Al het werk dat je ergens moet doen, bijvoorbeeld op school, thuis of op het werk.

1					e									
				2	e									
3					e									
				4	e									

Woordenschat

21

Vul in.
Enkele vakken zijn al ingevuld.

beroep	uitrusting	werkkleding	werkzaamheden
schilder 		<i>overall</i>	
soldaat 			<i>vrede bewaren oorlog voeren</i>
politieagent 	<i>bonnenboekje fluitje pistool</i>		

seinen:

Seinen is een teken of een signaal geven.

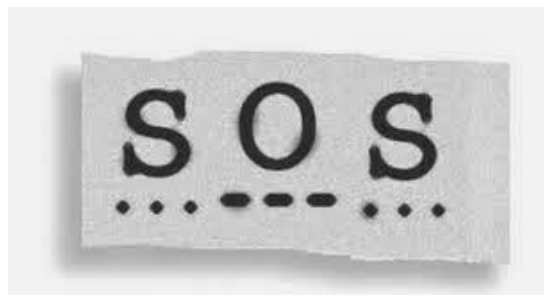
de morsecode:

Het is een manier van seinen die de militairen gebruiken. De morsecode bestaat uit lange en korte biepjes. Elke letter van het alfabet kun je biepen.

MORSE CODE		
A · -	J · - - -	S · · ·
B - · · ·	K - - -	T -
C - - · ·	L - · · ·	U · · -
D - · ·	M - -	V · · · -
E ·	N · -	W - - -
F · · - ·	O - - -	X - · - -
G - - -	P - - - ·	Y - - - -
H · · · ·	Q - - - -	Z - - - ·
I · ·	R · - ·	

het SOS-bericht:

Een SOS-bericht is een boodschap waarmee mensen duidelijk willen maken dat ze in nood zijn. Bijvoorbeeld: als een schip bijna zinkt. SOS is Engels: Save Our Souls! Dat betekent: help ons!

Woordenschat

1

De vader van Gijs zit in het leger.
Hij vertelt de klas iets over seinen.

In het leger moeten soldaten vaak met elkaar **seinen**. Ze moeten doorgeven of iets gevaarlijk is of niet. Daarvoor gebruiken soldaten een seincode. Dat is een speciale code om mee te seinen. Die code heet **de morsecode**! De morsecode bestaat uit lange en korte biepjes. Elke letter van het alfabet kun je biepen.

De vader van Gijs heeft het morsealfabet op het bord geschreven. De stippen zijn korte biepjes en de streepjes zijn lange biepjes.

A	.-	B	-...	C	-.-. .	D	-..	E	-.-
F	..-. .	G	--.	H	....	I	..	J	.---
K	-.-	L	.-..	M	--	N	-. .	O	---
P	.-.. .	Q	---.-	R	.-. .	S	... .	T	- .
U	..-	V	...-	W	.-.-	X	-.-.-	Y	-.--
Z	---..								

Gewone letters: G I J S

Morseletters: --. .. .--- ...

1 Schrijf je eigen naam in morseletters!

Gewone letters: _____

Morseletters: _____

2 Soms zijn soldaten heel erg in gevaar. Ze kunnen bijvoorbeeld doodgeschoten worden. Dan zenden ze een SOS-bericht. Een SOS-bericht is SOS in morsebiepjes.

Hoe ziet zo'n bericht eruit?

Gewone letters: S O S

Morseletters: _____

3 Bedenk nu zelf een woord dat je zou kunnen seinen als je in nood verkeert.

Gewone letters: _____

Morseletters: _____

